

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ และปัญหา

การเลี้ยงสัตว์ของประชาชนบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ คือ เลี้ยงเพื่อการบริโภคในครอบครัว เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ และการเลี้ยงเพื่อจำหน่าย สัตว์ที่นิยมเลี้ยงบนพื้นที่สูงคือ ไก่และสุกร เนื่องจากเลี้ยงง่าย ใช้เวลาเลี้ยงไม่มาก เพื่อนำมาใช้ในการพิธีกรรมตามความเชื่อต่างๆ เป็นการประหยัดรายจ่ายของครัวเรือน แต่ส่วนใหญ่ยังมีการเลี้ยงที่ไม่เหมาะสม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบ และปัญหากับชุมชน มากมาย เช่น ความสกปรก กลิ่นเหม็น แมลงวัน น้ำเสีย และการทำลายพืชผลทางการเกษตร เป็นต้น ทำให้การเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่สูงในบางพื้นที่มีจำนวนลดลงหรือไม่มีการเลี้ยงสัตว์เลย และเปลี่ยนมาบริโภคสินค้าจากภายนอกมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มรายจ่ายในครัวเรือนแล้ว ยังเสี่ยงต่อโรคระบาดสัตว์และลดความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูงอีกด้วย ดังนั้นการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงสัตว์ให้เหมาะสมและลดปัญหาผลกระทบต่างๆ บนพื้นที่สูง จึงอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงสัตว์ได้ปกติตามวิถีชีวิตและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่สูงได้

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้เข้ามาสนับสนุนงานปศุสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง เพื่อพัฒนาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่างๆ ให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรต่อไป โดยได้มีการวิจัยพันธุ์สัตว์ใหม่ๆ ได้แก่ ไก่กระดุกดำ ไก่เบรสฝรั่งเศส ไก่ฟ้า ไก่พื้นเมือง และสุกรดำสายพันธุ์โครงการหลวง โดยในปี พ.ศ. 2562 ได้นำสุกรพันธุ์โครงการหลวงไปส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่สูงทดสอบ จำนวน 24 แห่ง จำนวน 502 ตัว เกษตรกร 82 ราย พันธุ์ไก่กระดุกดำ จำนวน 11 แห่ง เกษตรกร 63 ราย รวม 11,572 ตัว (สำนักวิจัย (สวพส.), 2562) อีกทั้งยังมีการศึกษาวิจัยเรื่องวิธีการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่างๆ และวิธีการจัดการการเลี้ยงที่เหมาะสม เช่น การเลี้ยงหมูหลุม การทำบ่อแก๊สชีวภาพ และการขอรับรอง GAP และอินทรีย์ เป็นต้น สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์ให้แก่เกษตรกรบนพื้นที่สูงที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และเป็นการเลี้ยงสัตว์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งหวังที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยด้านปศุสัตว์ที่ผ่านมาของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ไปทดสอบร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่สูงที่มีบริบทแตกต่างกันโดยเปรียบเทียบกับวิธีการเลี้ยงแบบเดิมของเกษตรกร วิเคราะห์และประเมินผลเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ให้แก่เกษตรกรบนพื้นที่สูงต่อไป และสามารถพัฒนาต่อยอดเป็นศูนย์เรียนรู้ เป็นเกษตรกรผู้นำ/ยุวเกษตรกร ร่วมไปถึงพัฒนาเป็นนักวิจัยท้องถิ่นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อทดสอบระบบการเลี้ยงสัตว์ปีกและสุกรที่เหมาะสมกับพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

- 1) การทดสอบระบบการเลี้ยงสัตว์ปีกที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูง โดยเปรียบเทียบระบบการเลี้ยง 3 ระบบ อย่างน้อย 2 พื้นที่
- 2) การทดสอบระบบการเลี้ยงสุกรที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูง โดยเปรียบเทียบระบบการเลี้ยง 3 ระบบอย่างน้อย 2 พื้นที่

